

Grod- Bladet

Kr. 3/82

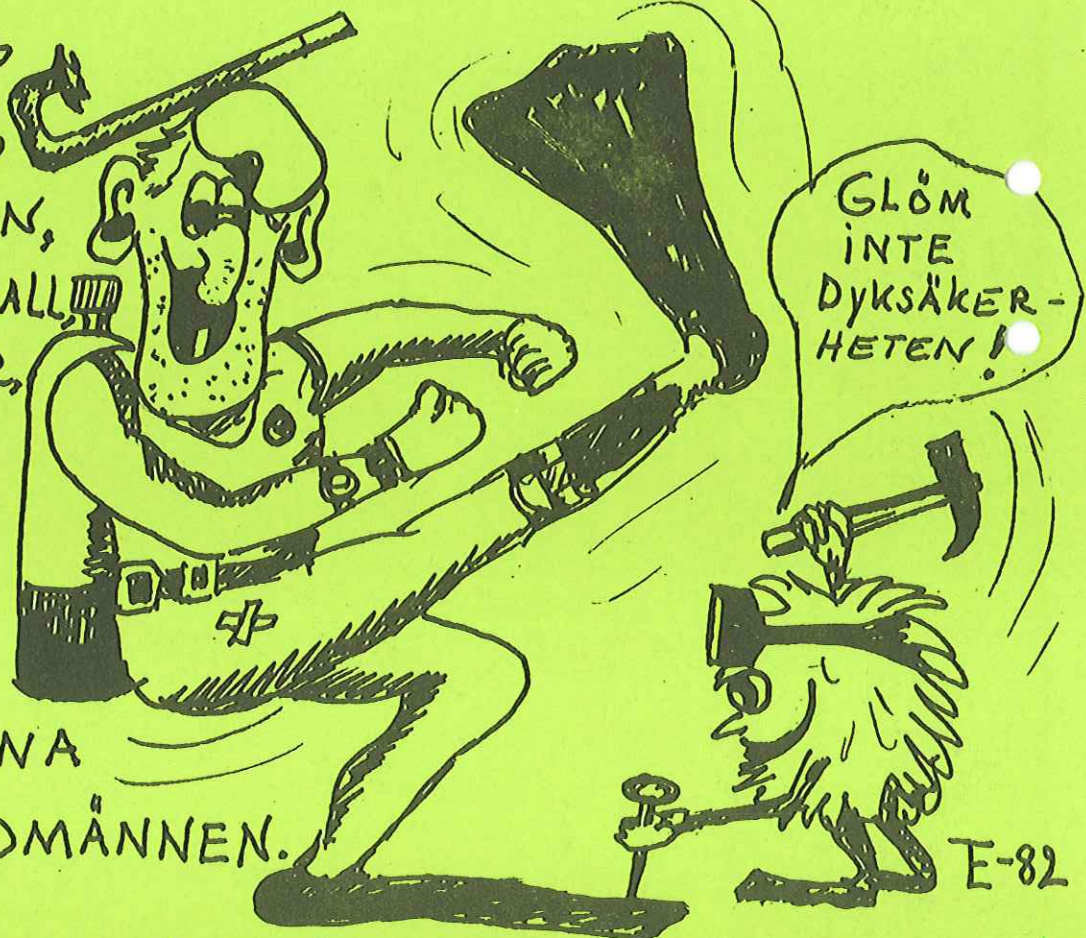
KLUBBFAKTA SDK.GRODMÄNNEN TÄBY.

BILDAD 1972. ADRESS TILL ORDF. POSTGIRO 853894-4.

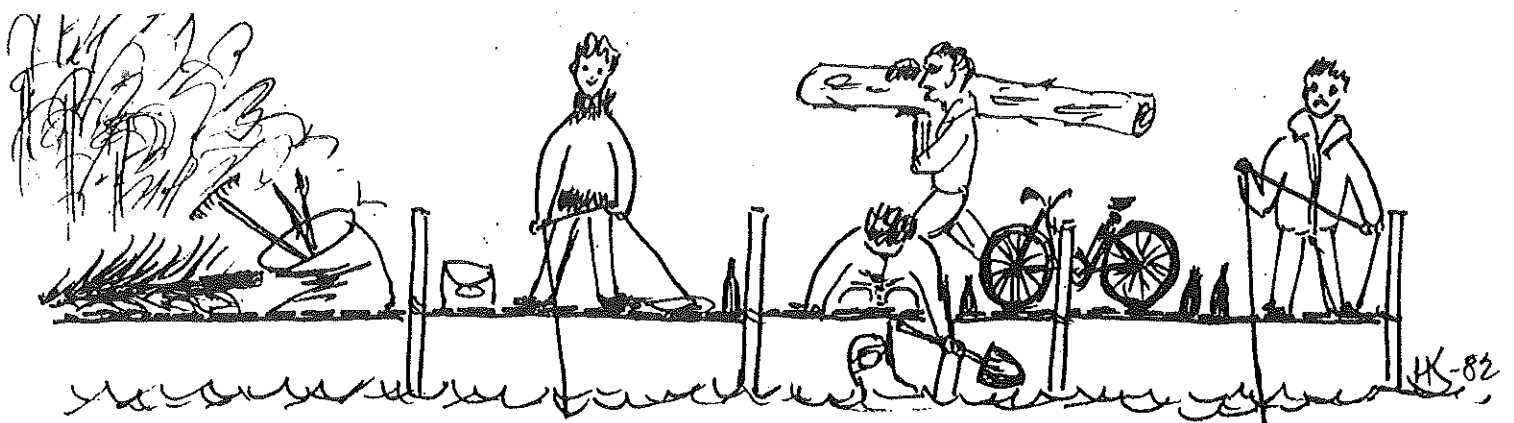
Styrelsens Ordförande:	Ulf Jansson	Andebodav. 129 175 43	JÄRFÄLLA	Tel.0758/393 02 Arb. 752 17 30
Vice ordf. Redaktör:	Timo Ekholm	Rosenlundsv. 17 186 00	VALLENTUNA	Tel.0762/72077
Kassör:	Björn Stålbom	Herrhagsv. 19 122 48	ENSKEDE	Tel.08/49 60 83
Sekretärerare:	Helena Kuukankorpi	Fack 4010 161 04	BROMMA	Tel.08/37 64 25
Dykplanerare:	Ann-Christin Erkheden	Herrhagsv. 19 122 48	ENSKEDE	Tel. 08/ 49 60 83
Klubbmästare:	Ulf Lindevall	Stigtomtäv. 5 125 40	ÄLVSJÖ	Tel.08/99 56 34 Arb. 11 31 78
Säkerhetsombud:	Jesper Skogsryd	Nybrokroken 9 163 70	SPANGA	Tel.08/761 14 80
Matrialförv:	Håkan Björkman	Bylegårdsv. 31 183 42	TÄBY	Tel.0762/119 60
Ungdomsledare:	Klas Göransson	Näsbydalsv. 14 6tr 183 31	TÄBY	Tel.08/ 758 09 11

Klubbtidning för SDK Grodmännens utkommer med 6 nr. per år Feb. April. Juni. Aug. Okt. Dec.

NU HAR JAG
SKAFFAT ALLT,
KLUBBMÄRKEN,
TRÄNINGSOVERALL,
NYCKELRINGAR,
T-SHIRTS
OCH LUST
ATT DYKA
MED VÅR FINA
KLUBB GRODMÄNNEN.

2 OMSLAGSBILD: SKÖN DYKSOMMAR.

S E N S I S T

Den 30 mars var vi på Sjöhistoriska Museet och tittade på Inge Lennmarks fina undervattensbilder och förlängde kvällen i Uffes Kafé.

Den 15. april möttes styrelsen hos Jesper och gladdes över de många positiva svaren på enkäten om badrensens. *SE SID 5*

Den 17. april arrangerade DSDDC Veterantävlingar i fensim för veteraner. Jag representerade klubben på samtliga sträckor: 50, 200 och 800 m. DSDDC bjöd på kaffe och smörgåsar i pausen, och kvällen avslutades med middag på Ming Garden som ju ligger alldeles intill Forsgrenska badet, där tävlingarna gick. Hur det gick får ni läsa i Sportdykaren. - Morgonen därpå hängde jag med på DSDDC:s traditionella simning i Djurgårdsbrunnskanalen: kantad med tuvor av blå violer och förvånade söndagsflanerare.

Den 22.4. Specialvisning av regalskeppet Wasa. Ändå var det inte fullt 20 deltagare. Vad var det på TV den kvällen? På klubbmötet i Uffes Kafé smiddes det dykplaner, för det skulle dykas redan i övermorgon:

den 24.4. En stor skara av de våra samt några Svedivers strålade samman på Nybrokajen för att dyka i dito viken. Men marindykareleverna hade varit där och rensat just i veckan och kunde inte tänkas ha lämnat någonting åtråvärt kvar på botten. Det blev Kastellholmen i stället. Björn S. dök direkt på ett kärnhjul, vilket han gärna velat ha som prydnad i sin trädgård. Tyvärr fick han inte loss det, och kärnan var för tung för att dras upp med lina. Matporslin fanns det så mycket av att man hade kunnat plocka ihop en hel servis av udda pjäser.

LOSKÄR RUNT den 1.maj. Även i år var det bara Per Gutzkow och jag som simmade för Grodmännen. Det blåste inte lika mycker som förra året och det snöade inte heller, och inga isflak kvar efter den bistra vintern. Christine och Klas och Timo samt fam. Gutzkow fanns bland åskådarna. 148 simmare kom i mål. Resultaten m.m. om evenemanget kommer i "Sportdykaren" i sinom tid.

Den 5.5. gick startskottet för badrensningarna. Hela 25 rensare samlades på Skavlöten och tog itu med badet därstädes och vid Ullnasjön. Och svalkade sig efteråt med vinterbilder vid klubbmötet i friluftsgården.

Den 8.5. var det Ängsholmsbadets tur. 13 dykande, 6 linskötare, barn som skötte kommunikationerna på land, 3 hundar som ägnade sig åt älskog. Yvonne och Lennart passade på att visa sina semesterbilder från Maldivernas klara vatten just innan vi skulle dyka ner i dyn. För att ha någonting att jämföra med. 2 mopeder, 1 cykel, 1 papperspelle, en kratta Uffe L. grillade korv i sitt anletes svett för att mätta alla

hungeriga munnar som trängdes omkring honom.

Den 9.5. deltog Uffe J. och undertecknad i Stockholmsförbundets dyksamaritkurs i Kullskolan. Deltagarantalet hade maximerats till 18, men många flera hade velat vara med. Krister Hammarlund och Tommy Viebke agerade som kursledare. Uffe Jansson skriver mera om kursen på sidan 13.

Den 12.5. samlades vi i Täbybadet. Där låg bryggorna i en hög på stranden, jämte ett ilandflutet bilvrak. Följaktligen fanns det massor av stolpar på botten. Håkan fick sig ett ofrivilligt dopp, men det roliga missade vi som hade åkt till Hägernäsbadet och slet med stockar och störrar där.

Styrelsemöte hos Håkan efter badrenset. Se sid. 14.

Den 18.5. rensades Rösjöbadet. Och lika stor uppslutning som vid de tidigare tillfällena. Utom 1 cykel och ett järnspett bärgades en leksaksbil, vilken överlämnades till ägarens pappa.

Den 29.5. en dykutflykt på riktigt. 19 pers. - varav 15 dykande - äntrade Jespers skuta i Waxholm i strålände väder. "Harm" har charm. Tydligen. Varför skulle vi annars dyka där så flitigt. Uffe L måtte ha hittat medicinförrådet den här gången för han kom upp med en tub liniment. Det kanske kom väl till pass som krydda till ärtsoppan som han lagade till. Jespers bror Örjan filmade flitigt ombord; det blir nog en långfilm till ett klubbmöte fram på hösten.

Nästa gång möts vi på land. Picnic den 4.6..

Uffe Jansson

VÄLKOMNA TILL GRODMÄNNEN .

NYA MEDLEMMAR

Gustavsson, Tomas	0758/51552
Veckov. 37	175 41 Järfälla
Mustonen, Arne	08-366268
Lärkstigen 9	163 60 Spånga
Lilja, Olle	08-379479
Medelpadsg. 41	162 29 Vällingby
Malmvik, Johan	08-100424
" Ann-Charlotte	
Engelbrektsg. 14, 5 tr. 114 32 Stockholm	

Sandberg, Matti	08-507004 (arb)
Hjortrongränd 31	182 45 Enebyberg
Gustafsson, Kjell	0762-71108
Enbacksvägen 5	186 00 Vallentuna
Persson, Bosse	0762-71879
Västgötav. 3	186 00 Vallentuna

Adressändringar för följande Grodor.

Tommy Blom Ryvägen 115	183 39 Täby	758 20 42
Tom Herulf Karlbergsvägen 71 A 2 trög	113 75 Stockholm	31 72 31
Göran och Tyne Hjerpe	20 RUE Crespin App 74 CH	1206 Geneve Schweiz

Styrelsemöte SDK GRÖDMÄNNEN den 17-mars 1942.
(hos Björn S.)

Närvarande: Ulf J, Timo, Björn, Helena, Ann-Kristin, Ulf L, Håkan, Jesper, Nles.

- § 1. Justeringsman: Björn Stålbom.
§ 2. Nya medlemmar:
Thomas Gustavsson AD tel. C758-51552
Veckovägen 37
175 41 Järfälla
Arne Kustonen
Lärkstigen 9 AD
163 60 Spånga
Matti Sandberg AD
Hjortströmgård 31
182 45 Enebyberg tel. arb. 507004
- § 3. Ulf J. har skrivit till Täby kommun ang badrensens samt gjort ett utkast till utskicket om dem till medlemmarna. Förelaget diskuterades och gavs sin slutliga utformning.
- § 4. Tidpunkterna för badrensningarna: den 5, 12, 15, 18 och 26 maj. Badplatserna vid de olika tidpunkterna bestäms efter det vi fått svaren på vår förfrågan till medlemmarna.
- § 5. Ulf J. meddelar att vi inte kan få ett lika förmånligt lyftfyllningsavtal med dykshoppen Scandiver som tidigare. Klubben kan tänkas betala en summa - ca 500 kr -, och resten får medlemmarna betala själv.
- § 6. Ulf L. har en träningsdräkt i vinrött till påseende. Priset kr 165:- med tryck. Ulf L. sätter en anons i Grodبلادet om dräkten samt nya T-shirts.
- § 7. För att Björn S. skall kunna kvittera ut pengar på postbanken för klubbens del skjordes ett tillägg i årsmötesprotokollet: en fullmakt till Ulf Jansson och Björn Stålbom för uttag från klubbens konto.
- § 8. Ulf J. tar emot anmälningar till kuren i marinbiologi d. 7-8.maj. Kallelserna till kuren kommer i nästa Grodبلادet.
- § 9. Nästa styrelsemöte den 15. april hos Jesper.

vid protokollet:

Helena Kuskankorpi
Helena Kuskankorpi, sekr.

Justeras:

Björn Stålbom
Björn Stålbom

Styrelsemöte SDK GRÖDMÄNNEN den 15-apr-1942.
(hos Jesper)

Närvarande: Ulf J, Timo, Björn, Ann-Kristin, Ulf L, Helena, Clas, Håkan, Jesper.

- § 1. Justeringsman: Jesper Skogeryd.
§ 2. Hitintills har 25 medlemmar svarat på enkäten om badrensens. Vi kan räkna med 10 deltagare för varje badrensningstillfälle.
§ 3. Ulf J. läste upp säkerhetssektionens skrivelse om kamarsituationen. Anki ringer till SSDF för närmare instruktioner och Ulf J. skriver till vederbörande i Ländstinget.
§ 4. Ulf J. sammanställer programmet för badrensningar nästa vecka. Tid och plats deladels per telefon.
§ 5. Håkan köper 2 nya linor till badrensningarna.
§ 6. Anki meddelar att det tyvärr inte går att komma ombord på Regalskeppet Vasa vid visningen den 22-4.

§ 7. Den 22.-23.6.82 har 10 medlemmar tillfälle att komma till Sora Kronan. Vi ringer till medlemmarna och informerar om arrangemangen kring resan.

- § 8. Nya medlemmar:
Olle Lilja AD
Medelpedag. 41. 162 29 Vällingby
Kjell Gustafsson AD
Enbacksv. 5 186 00 Vallentuna
Bosse Persson AD
Västgötag. 3 186 00 Vallentuna
Johan Melvik AD
Ann-Charlotta Malvik SD
Engelbrektag. 14,5tr. 114 32 Stockholm

Adressändringar:

Tommy Blom 183 39 Täby
Byvägen 115
Göran & Ann-Christine Hjerpe
20 Rue Crispin, App. 74. CH 1206 Genève, Schweiz.

- § 9. Täby Kommun har anträttat en Programbyrå för uthyrning av material av olika slag. Medl. avgift kr 100:-. För närvarande anses klubben inte ha någon anledning att ansluta sig till Programbyrån.
- § 10. Styrelsemötet den 10.8. hos Timo flyttat till den 18.8.
- § 11. Dykplanering: den 12. juni med Jespers Båt, midnattdyk i Sthlms skärgård, "Blåfjäll" den 10-11.7, veckoslutsdyk i sept. i lysekil, Hovenäset l. Marstrand.
- § 12. Nytt Avtal med Scandiver dykshop: klubben betalar kr. 450:- för 100 fyllningar.
- § 13. Tisd. den 13.7.kontrollrens. Samling vid Rösjöbedet kl 18⁰⁰.
- § 14. Skavlöten den 5.5. Bildvisning från vinterens aktiviteter.
- § 15. Nästa styrelsemöte hos Håkan den 12. maj. 1982.

vid protokollet:

Helena Kuskankorpi
Helena Kuskankorpi, sekr.

Justeras:

Jesper Skogeryd
Jesper Skogeryd

VARNING!

KAMMARSITUATIONEN I SVERIGE HAR KATASTROFALT FÖRÄNDRATS I ÅR.

DEN ENDA KAMMAREN SOM ÄR DISPONIBEL FÖR OSS SPORTDYKARE FINNS I BODEN.

NU MÅSTE VI ALLA HJÄLPAS ÅT ATT FÖRÄNDRA SITUATIONEN, VI BEDRIVER UNDER LIVSFARLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR VÅR VERKSAMHET.

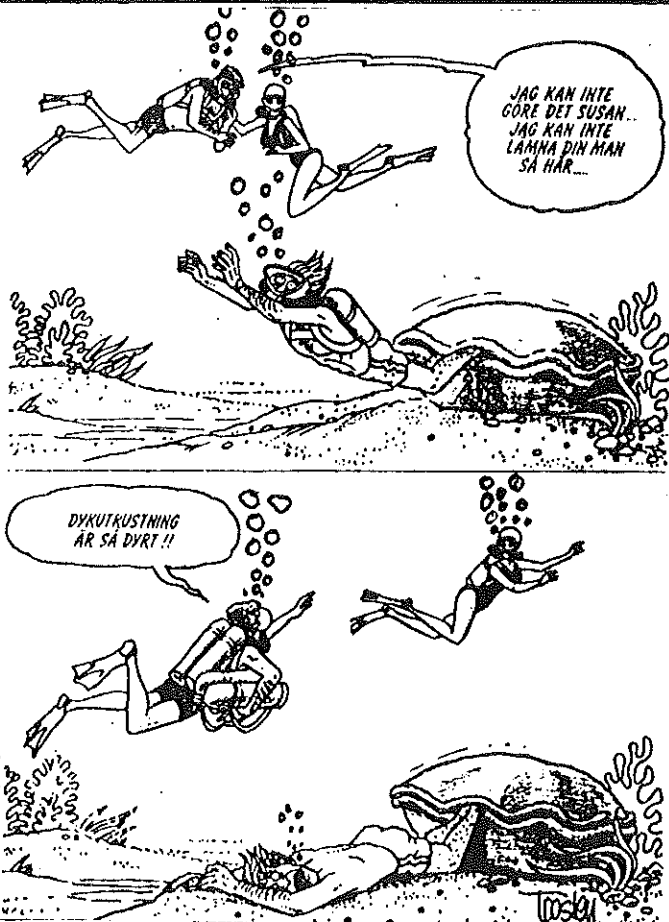
KLUBBAR, DISTRIKT OCH ENSKILDA MEDLEMMAR: RING OCH SKRIV TILL DITT LANDSTING, DET ÄR DERAS SKYLDIGHET ATT BEHANDLA ALLA SJUKDOMSFALL. HÄVDA ER RÄTT OCH AGERA.

VI HAR KONTAKT MED LANDSTINGSFÖRBUNDET OCH VI MÅSTE KRÄVA SNABBA RESULTAT, VI KAN INTE VÄNTA I ÅRATAL PÅ MYNDIGHETERNAS TRÖGHET.

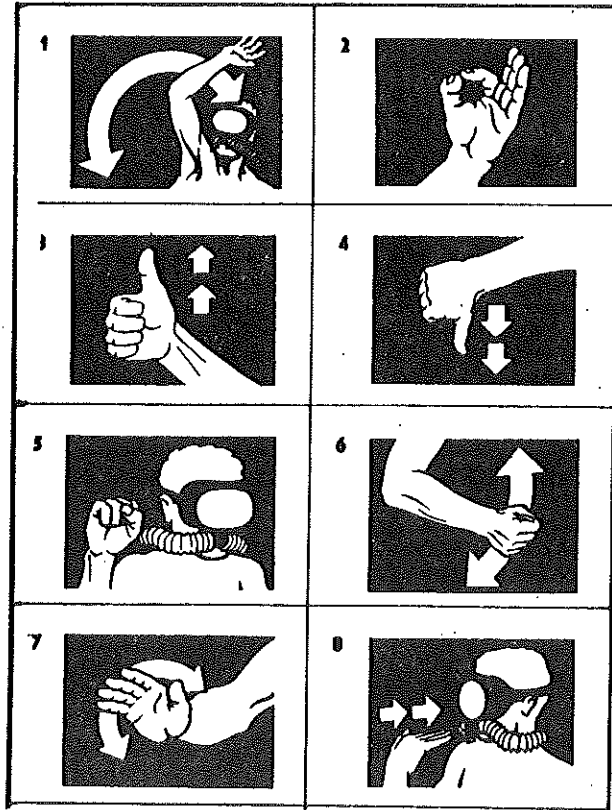
SÄKERHETSSEKTIONEN I SVENSKA SPORTDYKARFÖRBUNDET.

VAD HAR VI GJORT INNOM GRODMÄNNEN: STYRELSEN HAR BESLUTAT ATT SÄNDA EN SKRIVELSE TILL VÅRT LANDSTING. SAMT TA KONTAKT MED MASSMEDJA, OCH FÖRSÖKA FÅ SÅ MÅNGA NAMN SOM MÖJLIGT PÅ VÅR PROTESTLISTA SOM KOMMER ATT FINNAS PÅ ALLA VÅRA AKTIVITETER.

SKRIV PÅ , AGERA, PROTESTERA, HÄVDA DIN RÄTT TILL BEHANDLING INNOM VETTIGT AVSTÅND.

KOMMER DU IHÅG SAXAT UR "SNORKEL-FANTOMEN" DYKSIGNALERNA? DS00C
TÄNK FÖRST. VRID SEDAN PÅ SIDAN O LÄS!

5 Har öppnat reserven.
6 Kan inte öppna reserven.
7 Något är fel, önskar.
8 Lufttillförseln.

1 Fara, omedelbar hjälp.
2 OK. Ja. Positivt.
3 Upp.
4 Ner.

6

ABLADET
82 0401

Brand- männen som sprang ikapp tjuvarna

STOCKHOLM. Tjuvarna visste inte att Stockholms brandmän lätt gör 12,3 på 100 meter i full mundering.

Nu vet de det. Men å andra sidan är det så dags nu:

Ty nu sitter de hos polisen.

Grabbarna från Östermalmsstationen ryckte ut för att släcka en bilbrand i ett garage på Majorsgatan 10 i går.

En yngre man dök upp, spelade nyfiken och började snacka med chauffören. Vänligt samtal uppstod.

Sen försvann den snacksalige.

Strax efteråt kom ett äldre par fram till brandman Tommy Rydberg och undrade om inte brandkåren hade rökdykarutrustning med gula tuber å så?

Jo, det har brandkåren.

Och då fick Tommy veta att två yngre män just kulan iväg bortåt Linnégatan med ett helt luftpaket.

Som består av syrgastuber, ryggplatta, luftregulator, ansiktsmask och radioutrustning. Allt värt 25 000 kronor.

Tommy, 24, och hans kompis Mats Carlsson, 25, lättade på trycket och kutade efter.

En högre växel i full brandmans-

Grabbarna från brandstationen på Östermalm som la på en rem och en rökare och sprang i kapp tjuvarna: Mats Carlsson (t v) och Tommy Rydberg. Luftpaketet värt 25 000 har de i säkert förvar.

Bild: PÅ BJÖRKLUND

utrustning och sen var man i kapp tjuvarna. Som blängde från sej stöldgodset och försökte klättra över en mur inne i återvändsgränd.

De hade inte en chans mot brandkårsprintrarna.

Vi behövde snabba pengar. Men visste inte att brandmän kunde kuta så snabbt.

SNACKA OM MASSLINGEN, MEN NÄR JAG HADE DEN GAV DET UTSLAG PÅ SEISMOLOGEN I UPPSALA.

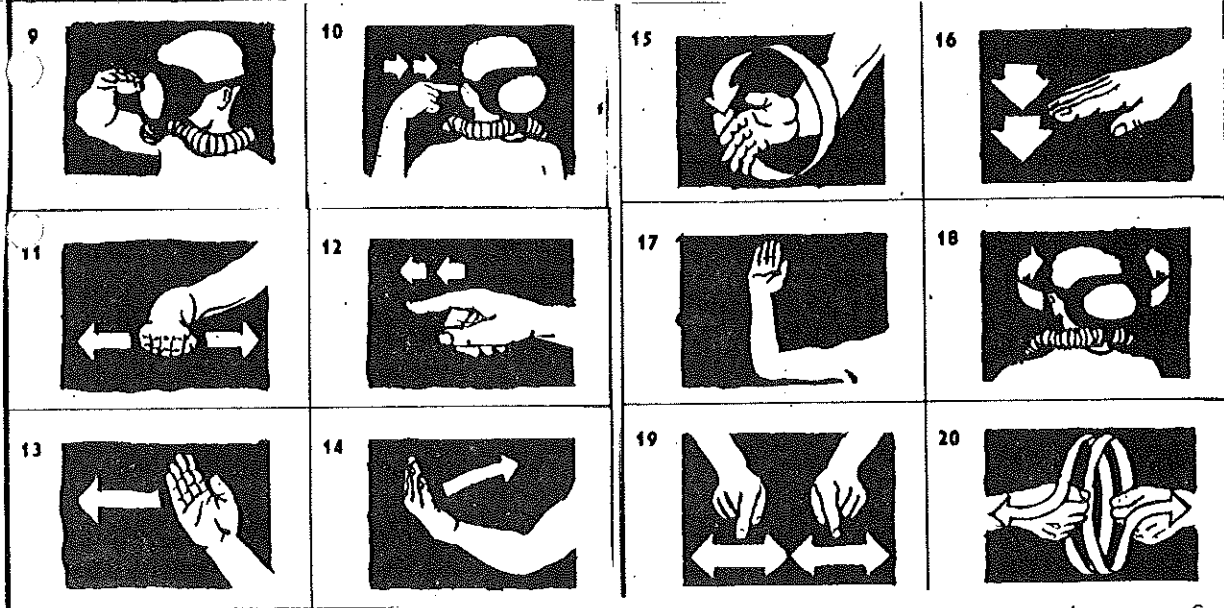

EN TRÄNAR FÖR ATT SPRINGA IFRÅN BRANDKÅREN, MEN OKEJ DÅ, TA DEN HÄR DÅ!!!

Skytten tog ett skjut och fick ryggskott...

FE-82

FORTSÄTTNING
PÅ SIGNALER
LÄS OCH
LÄR DET
KAN BEHÖVAS
I SOMMAR!

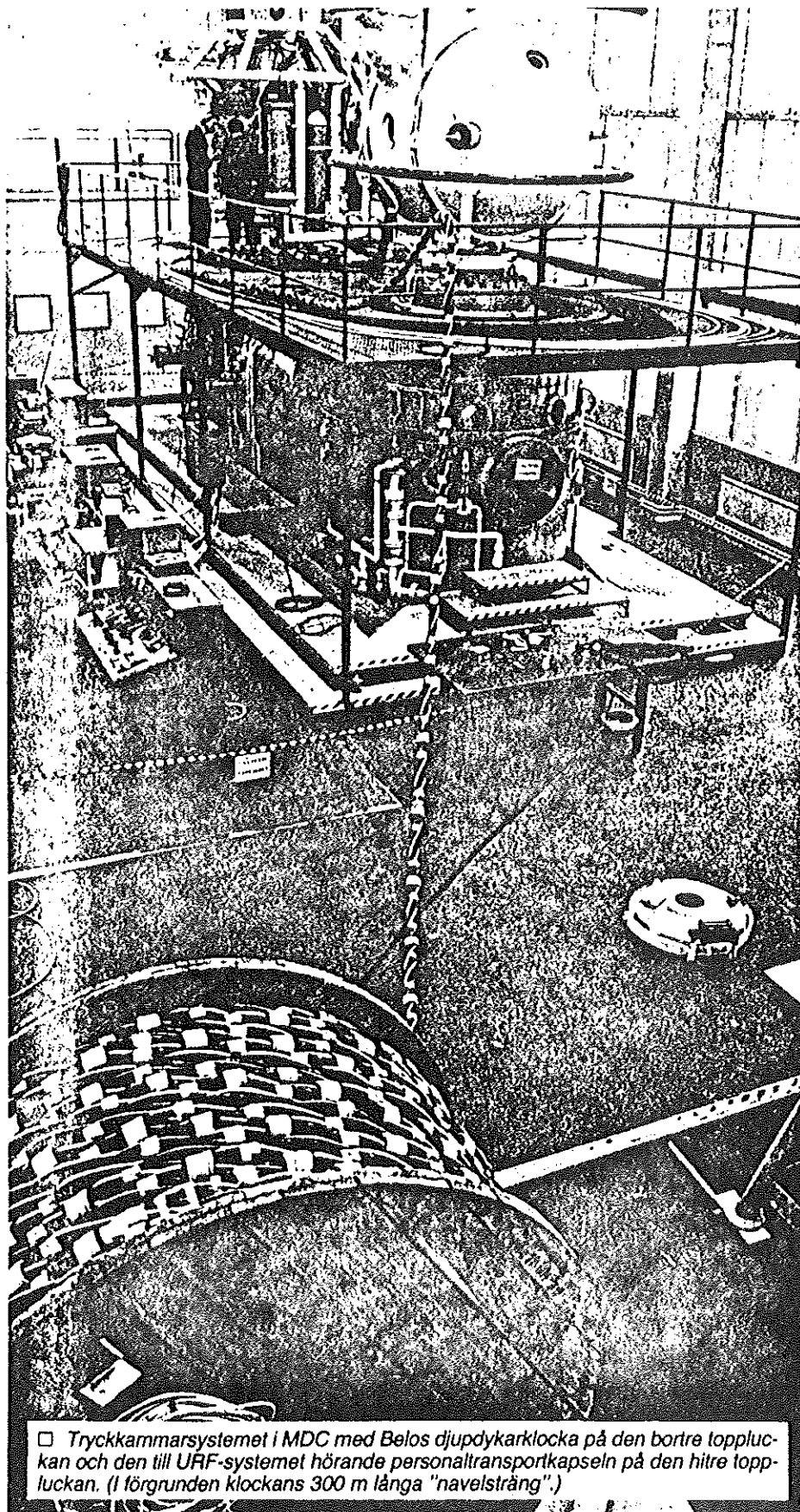
SAXAT UR
"SNORKEL-
FANTOMEN"
OSDDC

9 Syn, sikt.
10 Hörseln, öronbesvär.
11 Nivå, djup.
12 Där, du, jag (pekar på sig själv)
13 Gå i den riktningen.
14 Kom.

15 Fort, mycket (handen föres i cirkel)
16 Långsamt, lite (handen föres långsamt upp och ner).
17 Stopp.
18 Nej, negativt.
19 Samling, möte (händerna mötes och skiljes)
20 Gör fast (händerna föres i cirkel och drages isär).

MDC RADDADE CIVILA

Av kommendörkapten Göran Romare

I februari i år blev resurserna vid Marinens Dykericentrum ianspråkta två gånger trots att någon egentlig beredskap ej upprätthålles.

Det första fallet gällde två sportdykare – en man och en kvinna – som vid 15-tiden en söndag hade dykt tillsammans genom en vak i isen. På 12 m djup havererade mannens andningsapparat. Under försök till växeländning råkade båda ut för en okontrollerad uppsigning och slog emot isens undersida. De halades fram till vaken av sina kamrater på isen.

Båda dykarna var medvetlösa och blåfärgade men kom sig efter några minuters konstgjord andning, syrgasbehandling och hjärtmassage. Genom Larmcentralen ringde Berga örlogsskolor.

Av en händelse visste vaktchefen att dr Lagerstedt – trots att det var söndag – befann sig på Marinens Dykericentrum. Denne kunde ge anvisningar om att kalla flera av MDC personal och det slumpade sig så att lämpliga personer kunde inställa sig. Dessutom hade tryckkammaren nyligen färdigställt efter vissa underhållsåtgärder.

Sedan Larmcentralen fått besked att MDC kunde ställa upp dingerades en polis-helikopter med de två skadade till MDC samtidigt som en narkosläkare med sköterska sändes från Södersjukhuset.

Risk för lungbristning

Efter läkarundersökning som konstaterade risk för lungbristning beslöts att utföra tryckkammarbehandling till 50 m djup med insats av syrgas från 18 m och enl total behandlingstid av ca 2½ timma. Behandling påbörjades inom en timme efter larm.

Efter 15 min på 50 m bedömdes att en längre behandling borde insättas varför en tabell på drygt 5 tim följdes. Symptomen tog efter hand och behandlingen avslutades kl 22.00. Efter en timme fördes de skadade i ambulans till Södersjukhuset för att få tillgång till kvalificerad vård om något skulle tillstå. Så blev dock icke fallet utan båda skrevs ut på tisdagen och deltog på torsdagen på ett föredrag för sportdykare som hölls av en de på söndagen tillkallade dykarläkarna. De verkade då helt återställda.

Röskadade treåringar

Det andra fallet inträffade en dryg vecka senare.

Här gällde det ett par 3-åriga tvillingar som hade röskadats i samband med en lägenhetsbrand. Vid ankomst till Huddinge sjukhus var de medvetlösa och lades i respirator. Deras tillstånd bedömdes som ganska dåligt men man ansåg att en behandling med syrgas under övertryck skulle

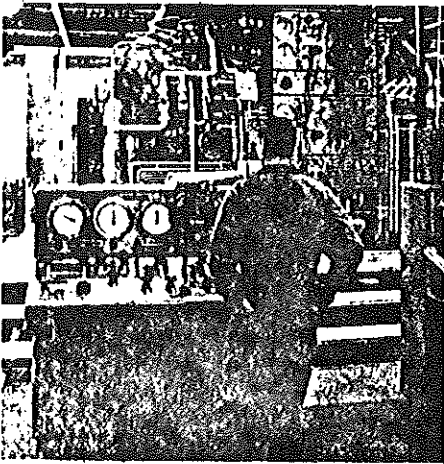
□ Tryckkammarssystemet i MDC med Belos djupdykarklocka på den borte toppluckan och den till URF-systemet hörande personaltransportkapseln på den hitre toppluckan. (I förgrunden klockans 300 m långa "navelsträng".)

kunna medföra en förbättring. Resurser här för saknades på sjukhuset och så småningom kontaktade forskningschefen dr Muren på FOA institutionen för navalmedicin som är fördrag till MDC. Det konstaterades att eftersom barnen ej kunde förflyttas till MDC då de var respiratorbundna måste tryckkammaren komma till dem. I MDC finns en av marinens portabla tvåmanskammare för behandling av dykarolycksfall.

Den måste emellertid ändras i gassystemet för att behandlingen av dessa små barn, som dessutom hade plaströr i hälsen, skulle kunna ske. Detta utfördes av ingenjör Stig Lundin i MDC och när sjukhusets definitiva begäran om hjälp kom, kunde tryckkammaren och erforderlig personal ställas till förtogande på sjukhuset efter några timmar.

Själva behandlingen utfördes av marinläkaren, laborator Hans Örnham, FOA 58 vid ett tryck motsvarande 10 m vattendjup (1 atö).

Det ena av barnen var uppe och lekte redan nästa dag medan det andra behövde ytterligare en behandling. Nu är dock även han helt återställt.

□ I bakgrunden tryckkammaren där de två sportdykarna behandlades.

Gynnsamma omständigheter

Vid båda dessa tillfällen har en del gynnsamma omständigheter medverkat till en lycklig utgång. I första fallet genom att erforderlig personal var gripbar på en söndag och att kammersystemet var intakt; i det andra, att resurser och kunskap fanns för att utföra erforderlig ombyggnad.

Även om vi vid marinen har resurser för att ta hand om olycksfall kan vi av arbetstids- och ekonomiska skäl inte åtaga oss någon ständig beredskap för att ta hand om olycksfall. Det torde ju även vara landstingens uppgift att sörja för detta.

Inom Västkustens militärkommando finns det dock sommartid en frivillig jourtjänstgöring för dykariäkare och kammaroperatörer som kan arbeta i tryckkammare på Nya Varvet och där landstinget ersätter marinens kostnader. Det är dock ännu inte uppdragat för alla landsting att dykarolycksfallsbehandling inte bör belasta marinens anslag även om marinens personal ställer upp av humanitära skäl.

Dykare i kyla och under narkos

Vid marinens Dykericentrum har under tiden 11-25 mars genomförts den hittills längsta mätnadsdykningen vid marinen. Dykningen hade två huvudsyften, det ena att utföra ett totalfunktionsprov med nödmaterielen i Belos nya djupdykarklocka, det andra att göra en lång mätnadsdykning på 60 m djup i en sytetisk atmosfär kallad nitrox bestående av ca 6% syrgas och resten kväve. Kvävgas under så högt tryck ger en viss narkoseffekt som kan jämföras med en lättare "salongsberusning".

Under nitroxmätningen skulle en mängd fysiologiska, psykologiska och mikrobiologiska forskningsprojekt genomföras jämte såväl materielprov som utbildning av djupdykare.

Nödmaterielprovet tillgick så att två dykare utförde en simulerad dykning i kammersystemet till 150 m. På detta djup gjorde den ene dykaren en dykning i vatten några minuter varefter båda gick upp i Belos dykarklocka som var placerad ovanpå kammaren där de dök. Dykarklockans bottenlucka stängdes och med båda dykarna fortfarande i helioxatmosfär på 150 m, kopplades klockan loss och flyttades med travers till en bassäng, där den sänktes ned i 2-gradigt vatten (den var dessutom kyld i förväg). Sedan dykarna kopplat in givare till kroppstemperatur och pulsmätare och alla säkerhetsmateriel kontrollerats, avbröts all försörjning till klockan, dvs gas-tillförsel, uppvärmning och elektrisk ström. En telefonlinje bibehölls av säkerhetsskäl.

Dykarna hade därmed försatts i den situation som inträffar då man tappar klockan från ytfartyget, något som hänt ett par gånger i Nordsjön både med och utan förlust av människoliv.

Målsättning ett dygn

Målsättningen är att två dykare skall kunna klara sig ett dygn och det ansågs att om provdykarna kunde stå ut i 16 timmar skulle detta mål ha nåtts. I en helioxatmosfär på 150 m djup är behaglighetsklimatet ca 30° med snäva toleranser både uppåt och nedåt. Det anses att en temperatur på +4° är jämförbar med -100° i luft! Dessutom tillkommer risken för koldioxidförgiftning, varför utandningsluften måste passera ett filter som tar bort koldioxid (CO₂). Däremot innehåller klockan så mycket syrgas att någon sådan inte behöver tillföras under de 24 timmarna.

För att klara sin situation bytte dykarna till torra varma underkläder och värmeisolerande dunplagg. De placerade sig sedan i stora specialgjorda sovpåsar

och lade sig i ett nät som de spände upp för att inte komma i beröring med klockans kalla väggar. Slutligen tog de på sig masker där de andades genom ett CO₂ filter.

Både dykarna och utrustningen bestod provet med glans trots att en av dem på slutet bara hade 35,0° i kroppstemperatur. Utöver detta positiva resultat erhöles en mängd praktiska erfarenheter och många mätvärden som är till gagn för fortsatt forskning.

Under hela dykningen gjordes en särskild studie av den mikrobiologiska situationen i kammaren. Den varma, fuktiga atmosfären med högt tryck är nämligen gynnsam för tillväxt av flertalet bakterier och det finns särskilt en - pseudomonas - som gärna angriper drönen och kan slå ut en dykare. Eftersom dykaren på grund av trycksituationen kan vara tvungen att stanna i klockan flera dygn måste man vidta åtgärder för att skapa ett ogynnsamt klimat för bakterierna genom noggrann hygien, profylaktisk behandling och en fortlöpande kontroll av tillståndet så att behandling kan insättas tidigt.

Utvärdering återstår

När helioxdykarna under två dygn dekomprimerats till 50 m slussades ytterligare 4 dykare in i systemet sedan man bytt till nitroxatmosfär. De rön som gjorts kommer att vara till god hjälp i framtiden, men eftersom detta skrivs när fortfarande två dygn återstår av dekompressionen återstår mycket utvärderingsarbete.

Detsamma gäller i än högre grad de fysiologiska och psykologiska försöken i FOA regi. De har innefattat blod- och urinundersökningar, mätning av andningsmekanik, muskelkraft och fysisk kondition samt psykofysiologiska, psykosociala och kognitiva funktioner.

Utländska observatörer

De internationella samarbetet för forskning och utveckling av dykertechniken är mycket intensivt och vid den här dykningen har fysiologer från Norge, USA och England samt även norska offshoreexperter deltagit. Några dykningar har även utnyttjats av industrien för att testa prototyper till nya andningsapparater av olika slag.

Det är beklagligt att den svåra personalsituationen i marinen för närvarande skall begränsa utnyttjandet av den utomordentliga försöks- och forskningsanläggning som MDC kammersystem med anslutna laboratorier och verkstäder utgör så att inte mer än högst en dykning av denna omfattning kan genomföras per år.

Dykarna

fick ett

uppdrag

av

åklagaren

■ ■ **SÖDERTÄLJE:** En hälare har gripits av polisen. Han säger sig ha dumpat 40 stulna bilstereoapparater i kanalen nedanför Igelsta. Åklagarens uppdrag till dykarna Rolf Ridby och Ulf Andersson:

■ ■ — Titta i kanalen om det finns några apparater. Finns dom så ta upp dom. Jag behöver dom som bevisning vid huvudförhandlingen.

■ ■ Ett rutinuppdrag för de båda dykarna men samtidigt lite spännande; ska de hitta tjuvgömman under vattnet?

■ Det var i höstas som hälarén greps. Vid polisförhör förklarade han att han börjat förstå att polisen var honom och hans liga i hälarerna. Han ville göra sig av med bevismaterialet — 40 stulna bilstereoapparater som han tagit hand om. Dumpningen skulle ha skett i kanalen nedanför Igelsta.

Hälaren vallades på den plats där han uppgav att han dumpat apparaterna. Han var lite tveksam till exakta platsen där han kastat i apparaterna. Kanske han rent av ljög och hade sålt alla apparaterna.

När han vallades var det isbelagt i kanalen. Ingen kunde säga om apparaterna fanns där eller inte.

Så kom islossningen och våren. Åklagaren var envis. Ville absolut veta om apparaterna fanns där eller inte? Uppdraget gick till dykarna Ulf Andersson och Rolf Ridby och igår gav de sig ut i kanalvattnet för att leta.

■ EN METER

Rolf Ridby tar första vändan. Hans röst låter gäll och konstig i dykartelefonen. Han muttrar och gruffar att sikten endast är en meter, men plaskar ändå på i vända efter vända. Han vet att apparaterna förmodligen skall ligga i två plastkassar varav en troligen gått sönder när den kastades i.

Uffe hojtar till att han hittat en polisradio alldeles intill strandkanten. Rolf kommer kravlande upp ur vattnet.

Nu har man fått någorlunda hum om var man eventuellt kan söka. Nu är det Uffes tur att krypa in i dykarmasken. Han går ut i vattnet men har svårt att komma under vattenytan. I dykartelefonen säger han att han behöver två kilo till på bältet.

Det blir lite omständligt att sätta på de nya vikterna när han har hela utrustningen på. Rolf grälar vänligt på honom och han säger urskuldande:

— Du förstår jag har bantat åtta kilo sedan sist vi var ute.

■ ETT FYND

Så ner på botten igen och så kommer hans röst i dykartelefonen igen. Trots andningsväsningsarna och trots förvrängningen av rösten hör man hur ivrig han är:

— Jag har hittat en plastkasse med någonting i men jag kan inte se vad det är.

Upp till ytan och ivrigt letande i kassen.

— Högtalargaller till bilhögtalare, avklippta sladdar och annat jox, frustar han.

Det här var lite av bingo, så han ger sig ut igen. Letar i cirklar ut från den tidigare fyndplatsen. Men trots varv efter varv hittar han ingenting. Så hörs hans röst i högtalaren igen:

— Jag har hittat en ny plastkasse, tung som bara den.

Upp till ytan igen. Rafsär ivrigt upp påsen.

— Det ligger bara en stor sten i den.

Hans röst låter klagande när han åter sjunker ner i vattnet för mer tråkig rutindykning i smutsigt vatten.

■ HUNGRIG

Hans röst hörs inte på länge i dykartelefonen. Bara flåsningarna från andningen. Så kommer hans röst snarast som ett litet förskrämt pipande:

— Du, jag är hungrig. Egentligen väldigt hungrig.

— Då avbryter vi, avgör Rolf och Uffe kommer uppkavlande ur vattnet.

Vad har då dykningen givit? En komplett polisradio. En påse med bilhögtalargaller och avklippta ledningar.

— Det är vad vi hittat, säger Rolf Ridby. Nu blir det åklagarens sak att avgöra hur han skall handskas med materialet.

Text: STURE ANKARSTRAND

Foto: BENGT DAHLSTEDT

■ Uffe hjälper Rolf på med "Kalle-anka-fötterna" som de själva kallar simfötterna.

LÄNSTIDNINGEN 26/4-82

Olle, som jobbade som dräng, begav sig till storstaden för att uppsöka en av stans glädjeslickor. Till saken hör att det var "första gången" för Olle. Men han hade studerat tjuren noga hemma i lagårn. Det skulle nog inte bli några problem inte. Olle träffade en skönhet och de hamnade hemma i hennes "mottagning". Han började riva bort mattor, ta

ner gardiner, flytta möbler och ha sig. Tjejen blev ju fly förba... och undrade vad i helvete han gjorde.

— Hå, hå, sa Olle, nog hundan vet jag att så fort tjuren därhemma är klar med sitt, så skiter han ner hela jävla lagårn.

SIDUFFYLLNAD

En liten gosse står och gråter alldeles förfärligt. En farbror går förbi och frågar hur det är fatt.

— Joo, snyftar gossen. Pappa har dränkt mina tre kattungar.

— Det var inte snällt säger farbrodern.

— Nej, säger gossen.

Han lovade ju att jag skulle få göra det.

Helbrädegörare Karlsson kunde bota alla krämpor, och då han den här kvällen kom till Forsamlinghuset vallfärdade hela byn dit. Och först i kön av människor som ville bli botade var gamla fru Pettersson som kom fram på sina kryckor, samt Olle i Kröken som stammade svårt. De fick berätta för helbrädegörare Karlsson om sina problem, varpå denne hängde upp ett svart skynke som olde de båda. Och då började Karlsson mäsas, med eld i stämman förkunnade han att djävlarne nu skulle drivas ur kropparna på de båda. Slutligen skrek han:

— Fru Pettersson, visa nu att ni är frisk!

Och till allmänhetens häpnad seglade kryckorna ut från det svart skynket.

Och Karlsson skrek igen.

— Olle, kom ut och prisa din nyvunna hälsa!

Det rörde sig en smula bakom skynket och så hörde man Olles röst:

— Pas... pas... pastorn... fru Pett... fru Pettersson har... har... drattat på aschlet!

Herr Hansson kommer hem efter en anställande dag på jobbet. När han kommer innanför dörren säger han med en suck:

— Tänk att få komma hem och känna lukten av sin hustrus bak.

Dykare fann skarpa skott

En plasthink full av ammunition fiskades på måndagsförmiddagen upp ur Strömmen vid Nationalmuseum i Stockholm. Det var en grupp lykande brandmän som under ett träningspass hittade kpistammunition i ramar och därför började finkamma Strömmens botten. De fick så småningom upp också grov ammunition för automatvapen och spårlyksamunition. Hela förrådet överlämnades till militära myndigheter för desarmering.

Bilden: Brandmännen Kjell Willix, Roland Öhrn och Anders Aplund inspekterar fyndet av skarpladdad ammunition.

SAXATUR "ÅRET RUNT" OCH SNORKELFANTOMEN

Östersjöns sälar hotas av utrotning.

Men i Forsmark simmar fyra pigga krabater glatt omkring:

■ ■ ■ I ett hägn nedanför kärnkraftverket i Forsmark leker fyra unga sälar.

De är här för att trygga det svenska gråsälbeståndet. Östersjöns sälar håller nämligen på att ta slut!

Av hundratusentals djur finns bara 750 kvar längs vår kust. Hänsynslös jakt och miljögifter har decimerat stammen. När jakten var över, hade redan miljögifterna tagit vid.

DDT och PCB har i dag praktiskt taget gjort slut på gråsälerna genom att tillfoga den obotliga fortplantningsskador. Nu ska Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm tillsammans med Naturvårdsverket, Forsmarks Kraftbolag och Världsnaturfonden rädda våra gråsälarna från utrotning.

I den biologiska testsjön, där kraftverkets kylvatten mynnar ut, har man inrättat ett avelshägn. Här får sälarerna giftfri föda. Här

ska friska och levande ungar födas fram.

Oskar, Gute, Sälma och Hilma heter sälarerna, som ska återställa ordningen i naturen. Om tre år väntas deras första ungar.

Docent Mats Olsson på Riksmuseet är initiativtagare till projektet och leder det tillsammans med kollegan Lennart Almkvist.

— Det har gått så långt, berättar Mats, att bara var femte hona i vilt tillstånd kan föda levande ungar. De andra har fått sjukliga förändringar i livmodern i samband med dräktighet.

Från minkförsök vet vi att en för hög PCB-halt i moderns blod dödar fostret. Sannolikt sker samma sak hos sälarerna. Livmoderhornen växer ihop och honan blir steril.

Insektsmedlet DDT, som schweizaren Paul Müller fick Nobelpriset för 1948, och industrireparatet PCB visade sig vara

förödande gifter i de hav de spred till genom flodernas ytvatten och utfall från luften.

I slutet av 60-talet stod det klart att Östersjön var på väg mot en katastrof. De gifthalter man kunde uppmäta hos olika djur översteg vad man i sin vildaste fantasi kunnat föreställa sig.

Var medelhalten miljögifter per person i södra Sverige 3 mg per kilo fett, hade sälarerna kommit upp i 100 mg per kilo fett. Några år senare påträffades en säl med inte mindre än 1 000 mg DDT och PCB per kilo fett.

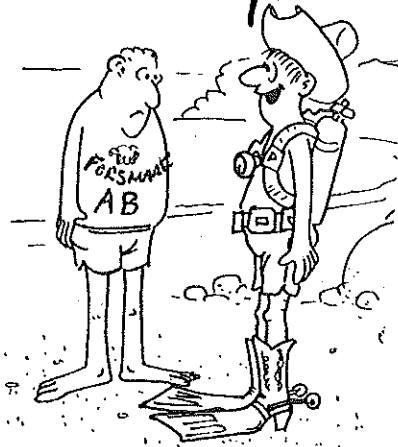
DDT totalförbjöds och PCB:s användningsområde beskars kraf-

FORTS. NÄSTA
SIDA.

VAR RÄDD
OM MIG!
KÖP SÄLEN-
MÄRKET,
PENGARNA
GÅR TILL
OSS I
FORSMARK

FÅR MAN LEKA MED
OSKAR, GUTE, SÄLMA OCH
HILMA EN STUND?

I dag ser situationen något ljusare ut för Östersjön. Lyckas man bara hålla nere miljögifterna kan kanske detta känsliga inlandhav tillfriskna och med det dess djurliv. Men fortfarande ligger gräsälens gifthalt på 120 mg per kilo fett och är ofta uppe i 300.

Och då blir det heller inga sälungar!

Avelshägnat i Forsmark är ett begränsat försök att återställa ordningen i naturen. Genom att ge sälarna här någorlunda giftfri fisk från Västerhavet, hoppas man att de ska kunna fortplanta sig.

Året Runt har besökt hägnat, som allmänheten inte har tillträde till. Vi har träffat sälarna och deras speciella vän Eivind Krogh.

Det är en klar och frostnupen morgon. Sjöroken ligger kvar över den angränsande, varmare kylvattnetsjön.

FYRA PAR ÖGON FÖLJER OSS

Vi hinner knappt fram till staketet förrän fyra huvuden sticker upp genom den spegelblanka vattenytan. Lika många ögonpar följer oss nyfiket och vaksamt.

Snart är tre av sälarna på väg upp emot oss. Med guppande rörelser hasar de fram över klipphålarna. Glada för maten som vankas och nöjda med att flocken, om än tillfälligt, blivit litet större.

Eivind Krogh är fiskerikonstulent och ingår i den grupp från naturvårdsverket, som bedriver forskning kring kylvattnets påverkan på naturlivet. För honom har sälarna blivit en kär bisyssla. Trettio kilo sill eller makrill delar han ut varannan dag. Dessutom ser han till att allt är väl i dammen.

Normalt matas sälarna från en speciell brygga, men i dag samlas de ivriga på klippan kring hans fötter. Halsarna sträcks i det

oändliga efter fisken, som i en jämn ström glider rakt ner i magen på dem. Precis som genom ett rör!

Efter ett tag blir Oskar, Gute, Sälma och Hilma litet kräsnare. Väljer bara ut de godaste bitarna. På makrillen är det levern och på sillen filén. Med sina handlika tassar – skrävlingarna – håller de fisken ovan vattnet och snittar ut läckerheterna.

Några vittlingar bland sillen spottar de ut.

Sill, strömming, torsk och lax samt makrill, när det bjuds, är sälens favoritföda. Fyra, fem kilo per dag och man är nöjd.

Flyter över på rygg och frustar av välbehag i det klara vattnet. Sluter ögonen och dåsar till en stund, försvinner sedan som en pil under vattnet för att i ensamhet njuta av den fullproppade magen. Bara litta vågrörelser på ytan talar om varthän.

RENT AV KÄRVÄNLIGA

Pojkarna är minst skygga. Ibland är de rent av kärvnliga. De är ett och ett halvt år gamla, betydligt mörkare i pälsen och kraftigare än flickorna.

Sälma och Hilma är året äldre, pärlgrå och svartfränkiga. De var bara några veckor gamla, då den svåra oljekatastrofen våren '79 drabbade Stockholms skärgård.

En rysk tanker fick grundkänning utanför Lettland och sprang läck. 6 000 ton tjock olja drev in mot vår kust. Två små sälungar hann inte undan. En hittades vid Huvudskär utanför Dalarö, en utanför Svenska Högarna. Det var ordentligt nedkylt med olja, och Kustbevakningen tog hand om dem och förde dem till Skansen för rengöring och vård.

Det var Sälma och Hilma.

Oskar för sin del föddes i lugn och ro på Skansen. Han var mycket efterlängtd, för även här hade man haft problem med fortplantningen. Sälhonorna födde döda ungar, men när man gick över till Nordsjöfisk gick det bättre.

Och så kom Oskar till världen!

Gute, däremot, hade haft en svår tid. Han var också liten unge då han hittades helt utmärglad utanför Slite på Gotlands ostkust. Jaktvårdskonstulent Rolf Beijner kontaktade Mats Olsson på Riksmuseet, och Mats for i ilfart till Nynäshamn för att ta hand om den ynkliga sälen.

HÄR TRIVS SÄLARNÄ

Den första tiden vårdades Gute hemma hos Mats. Sedan flyttades han över till Skansen. Där blev han kvar till hösten 1980, då han

tillsammans med de andra tre plumsade ner i dammen i Forsmark.

Vår stortrivs sälarna. Konditionen är fin, pälsarna praktfulla och utan minsta skavank och humöret är på toppen!

Så snart ungarerna kommer, tar projektet fart på allvar. Då ska de ge nytt blod åt försvagade sälgrupper ute i Östersjön.

Sälen är ett flockdjur, och flocken hålls i gång av den egna produktionen av ungar. När produktionen uteblir, decimeras flocken. Då bara ett tiotal individer återstår skingras den. Sälarna söker sig till de andra grupper som i sin tur kommer att skingras.

Med hjälp av Sälmas och Hilmas ungar hoppas man nu kunna rädda flocken från uppbrott.

Så snart modern stöter dem ifrån sig ska de ut i havet. Ungarna får nämligen inte präglas av människan eller lära sig äta död fisk, då får vi djur som följer fiskebåtarna och går i näten. Då har yrkesfiskaren rätt att döda dem, och det har vi inte råd med i dag.

Det är enda gången sälen inte är fredad enligt svensk lag.

I övrigt är gräsälen fridlyst av alla Östersjöstater utom Finland. Landskapsstyrelsen på Åland har nyligen totalfredat den, men från fastlandet fortgår jakten. Från september månad till dess den tar is för att föda sina ungar i mitten av mars.

JAKT PÅ DRÄKTIGA HONOR

Det betyder att dräktiga honor stryker med.

På Skogs- och Jordbruksministeriet i Helsingfors ser man inte med samma allvar på situationen som i de övriga länderna. Trots att man inte har kontroll över jakten, menar man att den är obetydlig.

– Här råder ingen hysteri över sälarna. Inte heller tror jag att situationen är katastrofal, säger överdirektör Heikki Suomus. Vi har grundat beslutet om jakt på de resultat våra forskare kommit fram till.

Det är ett märkligt uttalande, för det är till stor del finska forskares utlåtanden som ligger till grund för de andra ländernas fredande av gräsälen.

Och ska nu gräsälen få en chans att överleva måste den totalfredas. Det gäller även i Sverige, där yrkesfiskarna alltså måste avstå från sin rätt att döda djur i närheten av sina båtar.

Sedan är det bara att hoppas att Östersjön tillfrisknar. Först då har sälen en framtid där.

Då kan Oskars, Sälmas och Hilmas ungar få leva ett friskt och produktivt liv.

UR "ÅRET RUNT"

ETT STORT

TACK

TILL

alla ni som ställde upp för klubben på badrensen. Det var verkligen kul att se så många medlemmar komma och hjälpa till.

Bland fynden som gjordes kan nämnas 2 mopeder, 3 cyklar vassa störor stickande upp ur botten plus en massa vanligt skräp. På Ängsholmsbadet räknade vi in inte mindre än 25 medlemmar varav 13 dök. Klubbmästaren hade fullt upp att grilla ett hundratal korvar till alla hungriga.

Bidraget som vi får av kommunen behövs ju så väl för vår verksamhet. Till exempel kommer dykveckan i Hamburgsund att subventioneras med ca 1500 kr (7-14 aug) och våra vanliga dykutfärder här hemma kostar klubben 400-500 kr per gång.

Välkomna alltså på våra klubbdykningar i fortsättningen

Uffe ordförande

EN DAG SOM LIVRÄDDARE

=====

18 personer hade samlats runt två livlösa figurer på marken. Diagnos : hjärtstillestånd pga drunkning och således ingen andning. Två av personerna kliver fram och börjar med återupplivningsförsök. Den ena tar hand om inblåsningen den andra om hjärtkompressionen. Dom arbetar effektivt. En inblåsning, 5 hjärtkompressioner, 1 inblåsning 5 kompressioner osv. Efter en stund börjar en pappersremsa komma fram ur den figuren som som de arbetar med. En remsa där effektiviteten av de båda livräddarens ansträngningar står registrerade. Den här gången var offren alltså dockor och situationen utspelades på en kurs i livräddning som Sthlms SDF ordnade i maj. KURSEN kallas DYKSAMARIT KURS där mycket stor vikt läggs vid de praktiska övningarna. Alla deltagare fick öva under en längre stund både ensam och i par med återupplivning, så man fick känna på hur jobbigt det var.

Den här kursen ordnades nu för första gången i Stockholm men har gått flera gånger i Skånes sportdykarförbunds regi där kursledaren Krister Hammarlund kört hårt. Förhoppningsvis kommer Sthlms SDF att skaka fram en "dykläkare" som kan fortsätta med denna utbildning här i Stockholm.

När den kommer nästa gång, tveka inte att anmäla dig till någon i styrelsen. Kursavgiften subventioneras av klubben. Det känns faktiskt rätt skönt att veta hur man ska bete sig vid ett tillbud. Låt oss bara hoppas att kunskaperna inte ska behövas.

Uffe / ordförande

ROPA PÅ HJÄLP OM DU ÄR I FARA.
MEN EJ PÅ LÄTSAS.
(Är du kanske inte hjälpt nästa gång)

Styrelsemöte SDK GRODMÄNNEN den 12 maj 1982.

(hos Håkan)

Närvarande: Timo, Björn, Ann-Kristin, Ulf L, Helena, Klas, Håkan, Jesper.

- § 1. Justeringsman: Håkan Björkman.
- § 2. Helena sammanställer en lista över medlemmar under 25 år och boende i Täby
1. Danderyd samt uppgift om deras deltagande i klubbens aktiviteter under året, för erhållande av aktivitetsbidrag från kommunen.
- § 3. Platsen för picnicken den 4. juni ändrad: Djurgården i stället för Lilljansskogen. I händelse av regn tillbringas kvällen på Jespers pråm. Samling vid Ryssviken kl 19⁰⁰.
- § 4. Timo har kommit överens med TBWA om att vindsurfarna meddelar honom om dom hittar ngt bråte i Näsaängsbadet.
- § 5. Kontrollrens av Rösjö och Ångsholmsbaden tisd. den 13. juli. Samling vid Rösjöbadet kl. 19⁰⁰.
- § 6. Om badbryggorna kommit på plats till dess, rensas Täbybadet en gång till den 26. maj kl 18⁰⁰.
- § 7. Uffe J. och Helena har genomgått dyksamaritkursen som anordnades av Stockholmförbundet den 9. maj -82. Uffe J. meddelar genom Timo att han anser sagda kurs vara av sådan vikt att den bör få ett särskilt kapitel i "Grodbladet".
- § 8. Pertti Vuokko deponerade SEK 500:- hos Timo i höstas för ev. extra kostnader i samband med hans insjuknande vid Finlandsresan i nov. förra året. Eftersom båtbolaget inte krävt ngn extra betalning för hans separata hemresa från Helsingfors, skänker han de 500 kronorna till klubben. VI TACKAR.
- § 9. Nästa styrelsemöte hos Ulf Lindevall den 10. juni.

Vid protokollet:

Helena Kuukankorpi, sekrt.

Justeras:

Håkan Björkman

Lördagen den 22 maj 1982 ★ EXPRESSEN

Äldsta skeppet bärgas

MALMÖ (Expressen). Nu ska det upp.

Ett vikingaskepp — nära 1000 år gammalt — hittades för cirka ett år sedan av danska sportdykare på Öresunds botten i Höllviken söder om Malmö.

I dagarna har arbetet satts i gång för att bärga fyndet. Bärgningen sköts av ett

svensk-danskt dykarlag och meningen är att skeppet när det väl är upplockat ska finnas på Malmö sjöhistoriska museum.

Vikingaskeppet i Höllviken är det äldsta sjöarkeologiska fynd som gjorts i Sverige och tillmäts därför stort värde för forskarna.

Bärgningsarbetet kommer att ta sin tid. Bl a därför att skeppet av någon anledning är fyllt med sten som först måste upp innan man kommer åt själva båten.

AVTAL OM
VÅRA LUFT-
Fyllningar

SE STYRELSEMÖTET DEN
15 APRIL 1982 SID. 5

§ 12

14

Gästtyckare

Per Lundström

OCH HÄR KOMMER
NORGE HISTORIER

Marinen och marinarkologi

Med förstasidesrubriken "Vrakletarnas guldgruva" var söndagen den 21 mars 1982 inför en stor artikel om marinarkologi i Svenska Dagbladet.

Pressens intresse för de kulturhistoriska strävandena är alltid tacknämlig. I artikeln förekommer emellertid några vändningar som ställer marinen i en egendomlig dager i sammanhanget.

Sedan det framförts att skeppet Nya Riga sågades upp till möbelvirke 1867 och vraket efter Riksvasa ävenledes på grund av intresset för svarteken på 1960-talet bärgades av privata intresser sägs följande: "Kungliga flottan är kanske den största syndaren. Marinen har alltid hävdad rätten till sina fartyg även om de legat många hundra år på havets botten. Den självpåtagna rätten har utövats med motorsåg till men för marinarkologin" (cit).

Om detta otrevliga påstående beror på ett missförstånd mellan intervjuaren Lars Porne och intervjuoffret Carl Olof Cederlund låter jag vara osagt med det kräver emellertid ett beriktigande från Statens sjöhistoriska museums sida.

Att dra upp vad som hände med Nya Riga för 115 år sedan då kulturminnesvården var minst sagt svagt utvecklad och marinarkologi inte existerade saknar intresse. Ingen skugga faller genom denna händelse i varje fall på marinen

utan i så fall på kulturminnesvården. Detta kan ytterligare understrykas genom att med tillstånd av riksantikvarien tilläts så sent som 1920 en privat affärsman att spränga örlogsskeppet Riksäpplet, sjunket vid Dalarö 1676, i bitar för att komma åt svarteken. Marinen kunde knappast ingripa när landets högsta kulturminnesvårdande insats givit sitt medgivande.

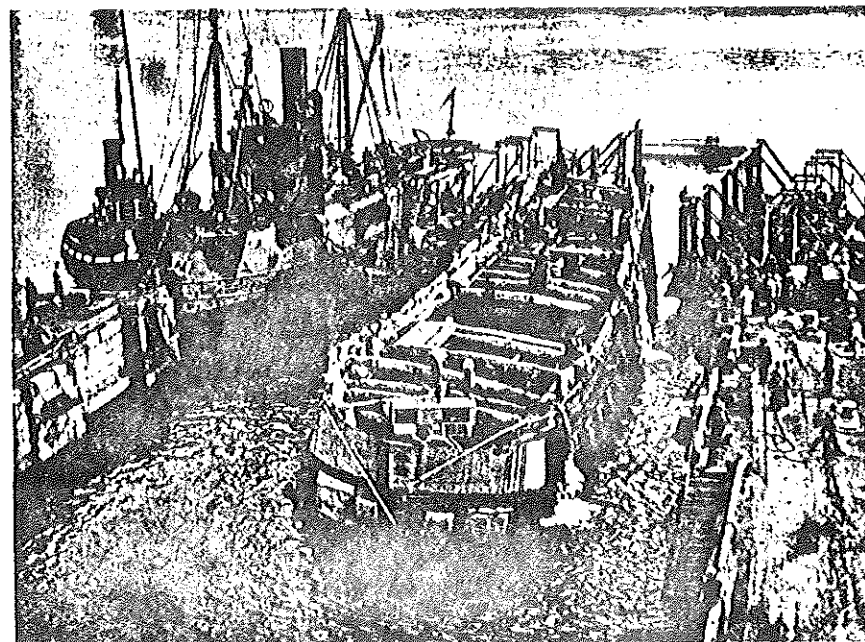
Vad som hände med Riksvasa i början av 1960-talet är att beklaga. Genom bristen på lagligt skydd kunde exploateringen inte förhindras av någon statlig myndighet. Motorsågarna drevs helt i privat regi.

Vad vi i stället inom kulturminnesvården kan glädja oss åt och vara tacksamma för är marinen förtjänta och betydelsefulla stöd åt alla slags marinarkologiska undersökningar.

Detta kan sammanfattas med hjälp av Anders Franzéns stora fynd Wasa: Utan marinen insatser hade vi inte haft något bärgat och världsberömt regalskepp, utan Wasa hade vi inte haft något lagligt skydd för de äldre skeppsvrak.

Däremot torde marinen alligenom positiva roll i det marinarkologiska sammanhanget vara klarlagd.

Per Lundström
Museidirektör vid
Statens Sjöhistoriska Museum

□ Regalskeppet Wasa under bärgningen sommaren 1961.

 * Två norska poliskon- *
 * staplar gick omkring *
 * på Karl Johan och *
 * en turist kom fram- *
 * störtande. Turisten *
 * inledde med att på *
 * engelska fråga om *
 * vägen till sitt ho- *
 * tell och möttes av *
 * oförstående blickar. *
 * Varför han övergick *
 * till att försöka för- *
 * klara sig på tyska. *
 * Samma klena resul- *
 * tat, varför han gjor- *
 * de ett sista försök på *
 * franska. De två nor- *
 * ska konstaplarna *
 * stod lika oförståen- *
 * de. Så killen ryckte *
 * uppgivet på axlarna *
 * och gick sin väg. Var- *
 * på en av konstaplar- *
 * na sa till sin kompis. *
 * — Du, det kanske *
 * skulle vara idé att *
 * studera lite språk? *
 * — Äsch, du såg väl *
 * den där killen nyss, *
 * han kunde tre språk. *
 * Inte fan hade han nå- *
 * gon nytta av dem. *
 * *****

Dom är visst väldigt busiga av sig, de norska raggarna. Jag läste just om raggargänget som varit i Strömstad på en drive-in-bio. Dom tyckte filmen var så dålig att dom skar sönder bilsätena.

Olle var med sin pappa i Oslo för första gången. De gick längs en av gatorna, när Olle plötsligt ropade:

- Pappa, pappa, titta en neger!
- Nej, min lille gosse, det är ingen neger, sa pappan. Det är en norsk elektriker.

Norge bojkottade som bekant olympiaden i Moskva. Men i Montreal för fyra år sen var de med. När simtruppen kom hem möttes de av tusentals jublande människor vid flygplatsen utanför Oslo. Även kungen var där och gav hjältarna sin hyllning. En svensk turist var förstas imponerad av den storetagna mottagningen. Men samtidigt lite förundrad. Han puffade en vilt hurrande norrmän i sidan och frågade: — Men varför...? Jag menar, det var ju ingen av simmarna som ens kom bland de tolv bästa? — Akurat, sa norrmannen, men det var ju ingen av dem som drunknade heller...!

Tre norska jägare var ute i skogen när de plötsligt fick se ett spår.

- Det er en elg, sa den første.
- Nei, menade den andre, ser dere ikke att det er en lokatt?
- Den tredje hann inget säga förrän fåget kom.

16

SAXAT UR BLÖTIS

DYKPRAXIS - KOM IHÅG TIDERNÄ.

- DU SKALL
- ha utbildning.
 - hålla dig i trim.
 - ha rätt utrustning.
 - välja rätt dykplats.
 - visa dykflagan.
 - aldrig dyka ensam.
 - förbereda för nödsituation.
 - alltid följa dyktabellerna.
 - aldrig chansa.
 - följa lagar och förordningar.

Erfarenheterna från tillbudsrapporteringen är att det oftast är den mänskliga faktorn, dvs B E T E N D E F E L L; SOM är den största orsaken till tillbud. Man kan sammanfatta det i följande påstående. LÄS DEM, TÄNK IGENOM DEM, OCH FÖLJ DEM.

- Läs bruksanvisningen oen skötselråden för DIN utr.
- Mixtra inte själv med dykapparaten.
- Dyk inte när du är förkvld.
- Avbryt i händelse av tryckutjämningsbesvär.
- Undvik hårt arbete under vattnet tex. snabbsim.
- Snåländas inte medvetet.
- Följ tabellerna "även när du blir erfaren.
- Skapa alltid positiv flytkraft i ytan.
- Undvik långa hemsimningar.
- Underhåll god kondition.

DVS. FÖLJ SÄKERHETSKOMPENDIET.....! *RING TILL*
JESPER HAN HAR DET 08
 7/11/80

GÖR YTKONTROLLEN

Majoriteten av registrerade tillbud har beteendefel som primär orsak.
 Många av de övriga har det som sekundär eller bidragande orsak.
 De åtgärder som betecknats med "Ytkontrollen" nedan skulle radi-kalt ha förändrat beteendestatistiken om de utförts rätt.

Den går till så här:

"YTKONTROLLEN"

- PÅ LAND**
- Öppna behållarventilerna
 - Provandas flera djupa andetag, se på manometern samtidigt
 - Utför tillslag av reservluftsföråd. Återsjäll.
 - Stäng inte behållarventilerna igen

- I YTAN**
- Gå ner under vattenytan eller dyk ner till botten vid strandkant eller utmed lina på någon meters djup

- Viktbälte**
- Känn efter med handen var låset för viktbältet är så att Du vet hur det kan öppnas

- Res. luft**
- Känn efter var reservluftlösningen befinner sig, att Du kan nå den och att den är "från" (ej utlöst)

- Avväg**
- Kolla att Du kan öka och minska lyftkraften. Utför fin-avvägning. (Grov avvägning skall vara gjord före ihopp).

- VÄXELANDAS**
- Utför växeländning med din parkamat efter överenskommet mönster innan själva dykning-en påbörjas. Finns octopus, skall Du prova kamratens.

VIKTIGT

Ett drunkningstillbud som kan vara ett faktum, om inte ett munstycke fungerar som det ska.

Den här dykningen som jag nu skall redogöra för kommer att förändra min framtida syn på dykning i fråga om respekt, vikten av kunskap och övning.

En dykarolycka inträffade, då min tvillingbror Staffan och jag, Gunnar Dahlstrand, skulle gå ned på Saltskutan vid Dalarö brygga söndagen den 18 april 1982. Där finns en lina, som är förbunden med vraket från bryggan i land till vrakets stäv. Den är tänkt att gå ned på. Vi hoppade i, gjorde klartecken, varefter vi dök ned till linan. Sakta förhalade vi oss längs med linan eftersom sikten var kraftigt nedsatt. Vid c:a 18-20 m djup nådde vi ett fält, gråbrunt och mörkt, där vi nästan inte kunde se handen framför oss. Jag försökte då förbättra mitt mörkerseende med hjälp av att blunda och sedan titta igen. Men tyvärr hjälpte inte detta så mycket p.g.a. att mörkret inte var mörker utan uppriven dy. Det sades nämligen att det hade blåst en hel del i ett par dagar, och jag drog då slutsatsen att det inte skulle bli mycket bättre än så. Jag vände mig om och tecknade till Staffan att vi skulle avbryta dykningen och så snabbt som möjligt börja gå upp till ytan.

Medan jag tecknade så råkade jag emellertid på något vis stöta till mitt eget munstycke, så att det föll ur min mun. Av den milda touchen på munstycket började den omedelbart flöda. Jag sträckte mig efter munstycket för att så snabbt som möjligt hindra det från att frysa. Men för sent. Munstycket var fullt med is redan, och jag började istället fumla efter min octopus, som skulle hänga utefter min vänstra sida. P.g.a. den ringa tid jag hade på mig utan luft, hittade jag den inte. Jag försökte då att andas i det munstycket som hade frusit igen, men av det kraftiga flödet på c:a 10 kilopond kändes det som om jag skulle spränga lungorna. Min sista utväg att försöka få kontroll på situationen var nu att få hjälp av Staffan. Vi började växelandas så gott det gick, men jag hade vid det laget fått så många kallsupar, så att försöka få ned pulsen med växelandning var omöjligt. Jag gav munstycket till Staffan, tecknade att jag skulle göra fri uppstigning och blåste då upp torrdräkten så mycket jag kunde, medan jag gjorde loss mellanlinan för att inte fastna på vägen upp.

Uppstigningen tog ungefär 10 sek., och jag bröt ytan med en otrolig fart. Efter att sänär tappat medvetandet p.g.a. syrebristen såg jag till min fasa att Staffan inte kom efter, och att det inte heller kom några bubblor. Jag försökte samla mig så gott jag kunde, medan jag då också måste få stopp på luftflödet, innan luftförrådet var helt slut. Eftersom mina tuber är mycket tunga, lyckades jag inte nå luftkranen för att stänga av luftflödet. Jag beslutade mig för att simma in till land, där jag kunde ställa mig på botten för att sedan luta mig framåt och då nå luftkranen. Avståndet till land var ungefär 50 m, ett otroligt långt avstånd att simma i ett panikartat läge. Efter att ha nått kranen och stängt av luften, vaskade jag munstycket i sjön för att tina isen. Efter en liten stund var det O.K. igen, och jag tog det andra munstycket jag hade som octopus. (Mark 5). Snabbt dök jag ned på linan igen i ett fullkomligt maniskt tillstånd.

När jag kom ned till det ställe där jag lämnade Staffan, försökte jag sansa mig och metodiskt lägga upp sökandet. Mycket snart fann jag honom. Han satt på botten medvetslös, med munstycket hängande vid sidan. Jag tog honom under magen, blåste upp min dräkt och försökte simma upp. Men Staffan var alltför tung och dessutom satt han fast i repet till vraket. Jag lade ner honom på botten igen och började ta av honom tuber och viktbälte för att minska på tyngden. Än idag förstår jag inte hur jag kunde få av honom allt detta utan att se någonting. Dyn hade virvlat upp som ett jättemoln.

När jag bröt ytan ropade jag "Hjälp, hjälp, en dykarolycka, ring efter ambulans, fort". Jag puttade honom framför mig. Samtidigt såg jag att tre personer strömmade till och de drog sedan upp Staffan så snart jag kom in till land. De började genast med hjärtmassage och konstgjord andning. Varken Staffans puls eller hjärta slog, och han var kraftigt marmorad i ansiktet. Men redan efter c:a 2 min. andades han till och kunde då på egen hand tillgodogöra sig luften. Strax kom också ambulansen med poliseskort. Jag hade under tiden samlat ihop all utrustning så att vi snabbt kunde komma iväg till Södersjukhuset, där intensivvårdsavdelningen hade larmats, så att de omedelbart kunde sätta in nödvändiga åtgärder för att rädda Staffans liv. Själv sattes jag i ett tomt rum ensam med mina tankar oviss om vad som skulle komma att hända.

Den starka nedkylningen var en av orsakerna till en lycklig utgång. Staffan sövdes genast ner, detta för att minska syreåtgången till en tjugonedel, och lades i respirator. Fyra

om kollektiv olycksfalls- och rehabiliteringsförsäkring med kompletterande dödsfallsersättning gällande från den 1 januari 1981

Försäkringstagare

Varje försäkrad är försäkringstagare.

Omfattning

Försäkringen lämnar ersättning vid

- a) Olycksfall
under utövande av aktivitet inom sportdykning, under direkt färd till och från sådan aktivitet, om tävling eller organiserad träning anordnad av Svenska Sportdykarförbundet, dess distriktsförbund eller föreningar äger rum på annan ort än hemorten, gäller försäkringen även under vistelse på denna ort.
- Försäkringen gäller också utomlands under utövande av aktivitet inom sportdykning. Om Svenska Sportdykarförbundet, dess distriktsförbund eller föreningar anordnar tävling eller träningsläger utomlands gäller försäkringen även under resor i direkt samband med utlandsvistelsen och under vistelsen på tävlings- och förlägningsorten.

b) Dödsfall till följd av annan orsak än olycksfall

under utövande av aktivitet inom sportdykning inom och utom Sverige.

Invalditesersättning med rehabiliterings tillägg

Invalditesersättning utbetalas med det angivna beloppet vid 100 % invaliditet. Vid lägre invaliditetsgrad, dock minst 5 %, betalas en mot invaliditetsgraden svarande del av beloppet.

Om invaliditeten uppgår till mer än 50 % betalas även rehabiliteringstillägg. Detta utgör 2 % av försäkringsbeloppet för varje procentenhet, varmed invaliditeten överstiger 50 %, vilket innebär att den sammantagna invaliditeten vid 100 % invaliditet blir dubbla försäkringsbeloppet.

Tandskador

Vid tandskada som orsakats av olycksfall lämnas ersättning för kostnader som den försäkrade styrker sig ha utgivit för nödvändig och av Folk-sam på förhand godkänd behandling hos legitimerad tandläkare. Ersättning lämnas inte för kostnader som ersätts från den allmänna tandvårdsförsäkringen.

Invalditeshjälpmedel

Vid skada som berättigar till invaliditetsersättning lämnas ersättning för vissa av läkare ordinerade hjälpmedel.

Läkemedel

Med läkemedel avses nödvändiga läkemedel som den försäkrade styrker sig ha haft för läkarvård och sjukhusvård samt läkemedel, behandling och hjälpmedel som föreskrivits av läkare för skadans läkning och som till någon del betalas av allmän försäkringskassa, resor till och från sjukhus och i vissa fall merkostnader för resor mellan bostaden och skolan eller arbetsplatsen.

Försäkrad som inte är ansluten till allmän försäkringskassa i Sverige får ersättning med lika stort belopp som i motsvarande situation skulle lämnats till person försäkrad i allmän försäkringskassa.

dagar senare väcktes han. Alla elektroder, alla former av dropp togs bort och respiratorn kopplades ifrån, och man kunde lyckligt konstatera att Staffan var sig helt lik, trots det onda i halsen efter slangar och en oerhörd trötthet samt undrande över vad som hänt.

Diagnosen var en genomgången kemisk lunginflammation p.g.a. vatten i lungorna som var direkt livshotande. Däremot klarade han sig lindrigt ifrån en vanlig lunginflammation, som alltid brukar följa med. Lungkapaciteten kommer att vara fullvärdig först om minst ett halvt år. Tack vare sin otroligt goda fysik och att han inte varit rökare klarade Staffan av detta ytterst allvarliga tillbud. Kanske kan detta vara en tankeställare.

Man kanske borde betänka att en sån här olycka kan vara ett faktum när ett munstycke fryser. Vikten är därför stor att detsamma fungerar i alla lägen. Vid detta tillfälle hade jag Scuba Pro Air 1, och det har en knapp för inställning av inandningsmotståndet. Munstycket började flöda, när det i det närmaste föll ur munnen på mig.

Därför råder jag er att dyka med ett munstycke som inte är så komplicerat, utan enkelt och konventionellt, t.ex. Mark 5.

Ynnar Dahlstrand

NEDANSTÄENDE FÖR -
SÄKRINGSVILLKOR GÄLLER
FÖR ALLA DYKANDE
MED LEMMAR.

Om något händer

Anmälan om skada ska göras på Folksam blankett "Anmälan idrotts-skada" (S.590). Skadeanmälan ska vara besyrt av ansvarig ledare inom föreningen och sänds via förbundet till Folksam. Övriga handlingar ska sändas direkt till:
Folksam, Box 20 500, 104 60 STOCKHOLM.

Om olycksfall medfört invaliditet eller dödsfall begär Folksam, sedan skadeanmälan inkommit, in nödvändiga uppgifter och utredningar för bedömning av skadan. Samma gäller om dödsfall orsakats av akut sjukdom.

Om olycksfall medfört tandskada ska kostnadsförslag (blankett S.106) från legitimerad tandläkare insändas till Folksam för godkännande innan behandlingen påbörjas. När behandlingen avslutats, insänds räkningen till Folksam på den del av kostnaden som den skadade själv har att erlagga efter avdraget från försäkringskassan på den allmänna tandvårdsförsäkringen.

Om anmälan avser ersättning för läkekostnader lämnas styrka uppgifter om de kostnader, som återstår sedan ersättning från allmän försäkringskassa erhållits.

Blanketter för skadeanmälan och läkarintyg kan rekvideras från förbundet (tel. 08-713 60 00) eller direkt från Folksam, Box 20 500, 104 60 STOCKHOLM (tel.08-743 60 00).

Utlandsresa

RF:s samlingsförsäkring

Ledare och funktionärer har ett fullständigt reseförsäkringskydd utom Norden, omfattande resgods, privatansvar, överfallskydd, reseavbrott och rättskydd. Utom Sverige gäller läke-, rese- och merkostnader vid olycksfall och akut sjukdom.

Vid av Svenska Sportdykarförbundets distriktsförbund eller föreningar anordnade resor utom Sverige har de aktiva samma skydd som ovan med undan i läke-, rese- och merkostnader.

Ta kontakt med Folksam som ordnar denna viktiga komplettering.

TRAVOLTA

på pick-nick

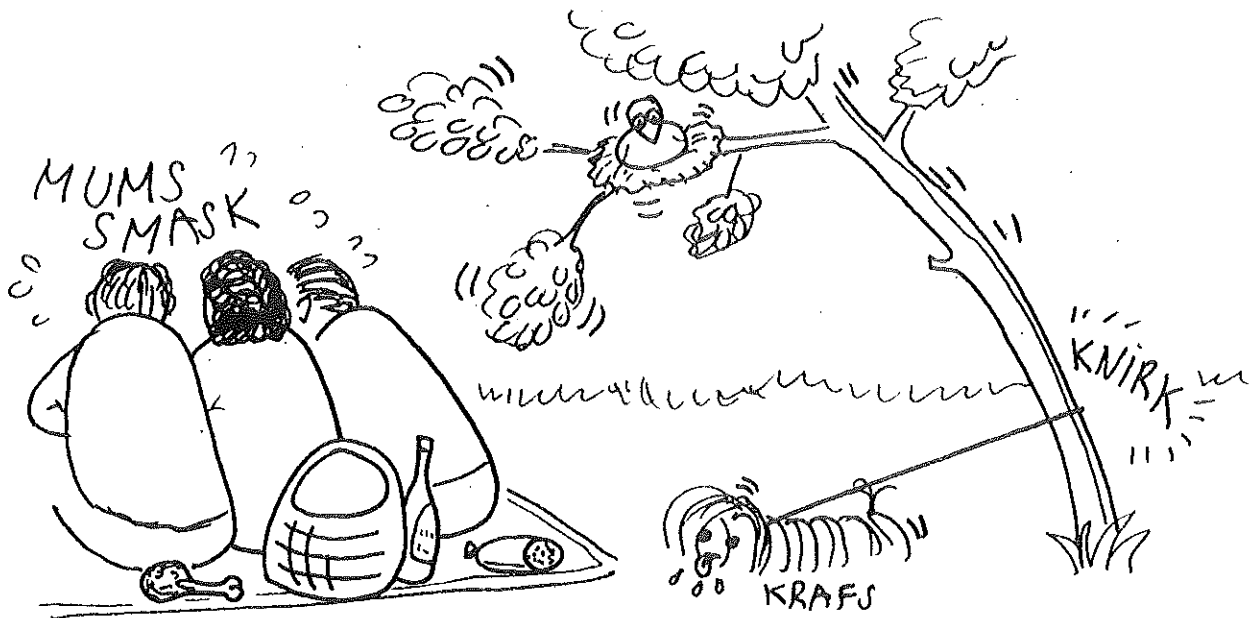
.. tog han fram stilletto gjorde stor grimaso tra La la la..

PUST STÖN

SNIFF SNIFF

SKVALP KLIRR

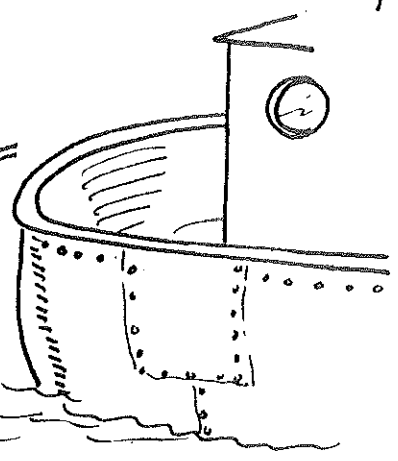
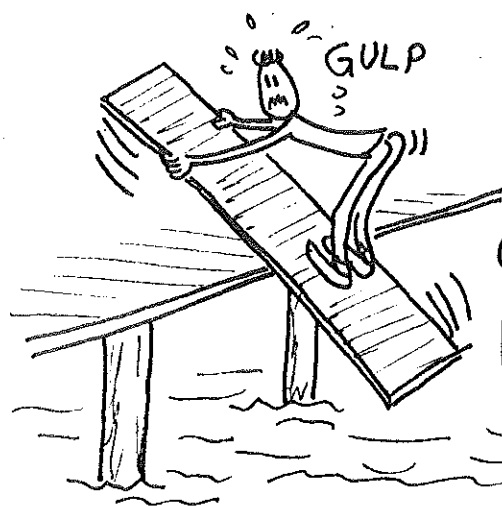
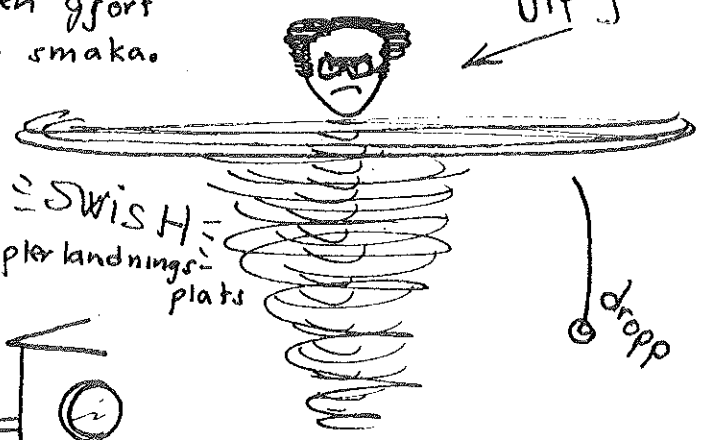
Plats Djurgården
den 4 Juni-82

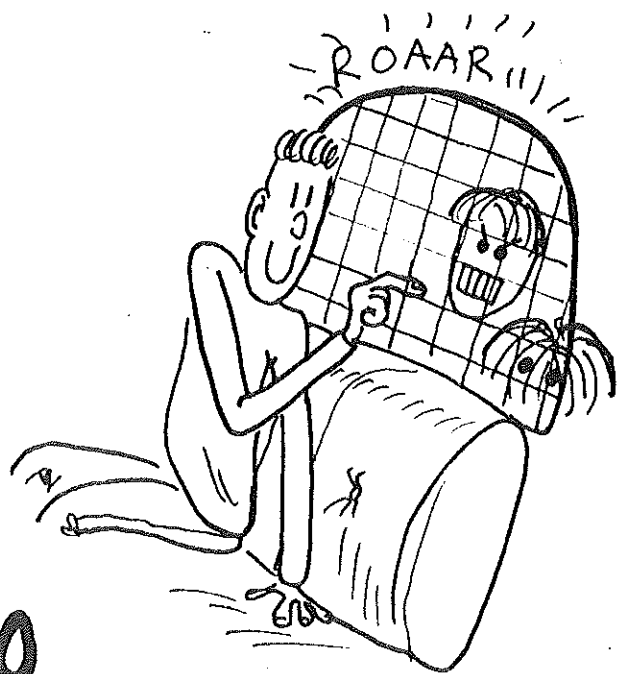
När den galne ledaren äntligen gjort halt lät sig godmännen väl smaka.

Matsmältningen påbättrades med lite bränn boll...

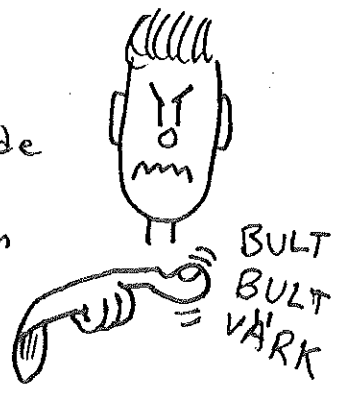
Tydligen användes platsen också som helikopter landningsplats

Ett besök på Jappes Präm stod också på dag ordningen

Efter en fantastisk kväll delade Travolta bil med familjen Stimmo Ekholm och deras två (?) Turbas...
Frågan är vem som bet?

KALENDARIUM FÖR SDK GRODMÄNNEN

SOMMAREN OCH EN BIT PÅ HÖSTEN 1982
RING ALLTID OCH MEDDELA TILL RESP.
KONTAKT SÅ SLIPPER DU BLI IFRÅNÅKT.

- 12/6 KLUBBDYK med DSDDC tid o plats ej bestämt ring Anki 496083
- * 19-20/6 Förbundsdyk Sally Gräddö för ungdomar ring Ulf Jansson 0758/39302
- 22-23/6 KLUBBDYK, KRONAN Öland max 10 deltagande ca 700kr ring Anki 496083
- 10/7 KLUBBDYK med Blåfjäll Stavsnäs brygga kl 10.00 Ring Anki 496083
- 13/7 KONTROLL BADRENS Rödsjön kl 18.00 Timo 0762/72077
- 7-14/8 DYKVECKA Hamburgersund västkusten se separat utskick Anki 496083
- * 28-29/8 Förbundsdyk ungdom Sally Gräddö ring Ulf Jansson 0758/39302
- 3-5/9 DYKHELG HOVENÅSET anmälningar till Anki 496083
- * 10/10 Förbundsdyk Alfen OK Marina Karlsund Ring Ulf Jansson 0758/39302

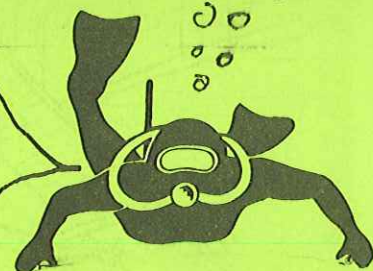
Fortsättning följer! Anki (i höst)

**STOCKHOLMS
SPORTDYKARFÖRBUND**

S:t Göransgatan 153 · Postgärd 23 26 15-5
112 51 Stockholm

**MASSOR AV
FINA TIPPS**

FÖRBUNDSNOTISER

Tema-dyk 1982

Dyktutfärder i Stockholms Sportdykarförbunds regi. Anders Bore'n, telefon 08 - 774 55 75 kl 19.00 - 21.00.

- Lördag 12 juni Amalia avgår från Fagerviken, Nynäshamn kl 09.00. Vrakdyk.
- * Lördag 19 juni - Söndag 20:e Sally avgår från Gräddö brygga, lördag kl 09.00, fridyk ungdom.
- * Lördag 28 aug - Söndag 29:e Sally avgår från Gräddö brygga, lördag kl 09.00, fridyk ungdom.
- Söndag 12 september Alfen avgår från OK Marina, Karlsund, kl 09.00. Vrakdyk.
- * Söndag 10 oktober Sally avgår från Gräddö brygga, kl 10.00 (Obs). Vrakdyk.

Anmälan per telefon till vårt kansli, 08 - 13 13 70 Måndag - Fredag kl 09.30 - 11.30, senast torsdagen före dykdagen.

Dykmaning

Låt oss dyka säkert. Repetera uv-signalerna - ett livsviktigt språk - före dyket!
Håll utrustningen i topptrim. Lär dig hur din dykpartners väst och dosering fungerar.
Trygg dyksommar.

Sportdykarens Dag

Dykuppvisning och info till allmänheten om vår sport anordnas i Stockholm vid Stadshuset, söndag 12 september i samband med Tre Kronor-simmet.

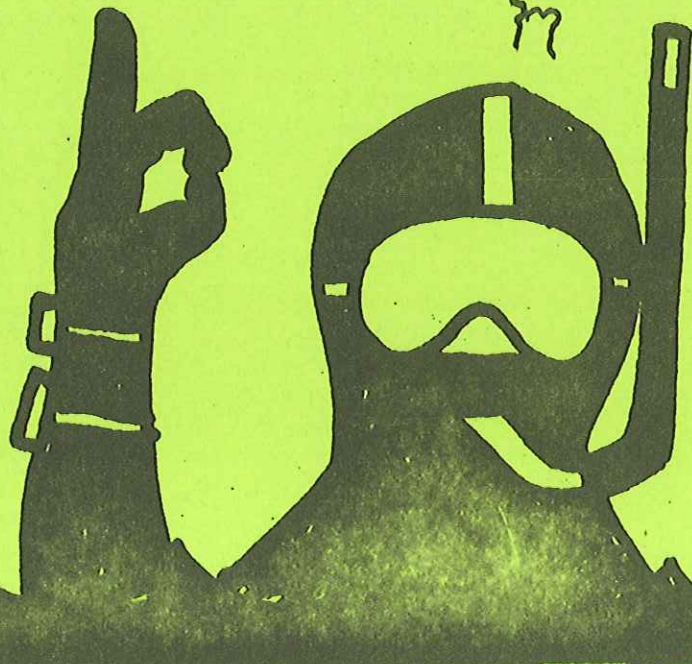
Ungdom

Ungdomssektionen anordnar helgläger och fridykarutfärder med båt, se "Tema-dyk" här ovanför, 19 - 20 juni och 28 - 29 augusti.

Badverksamheten i Sthlm börjar i höst vecka 35 - 36. Preliminärt samma tider som föregående år
Se Dykmeddelandet av januari 1982. Dykhälsning och en trevlig och säker dyksommar!

OCH VÅRT TIBBLEBAD ÖPPNAR 15/8 21

Scandiver Grod - männens Egen
 med Sommar Dykning
 Dykshopp och Luftfyllnings

Generalagent: Dykshoppén Scandiver
 Vanadisvägen 27 113 23 Stockholm Tel. 08/31 22 03

E-82